

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	11
1 De prenatale periode	15
1.1 De lichamelijke ontwikkeling	16
1.2 De ontwikkeling van de reflexen	21
1.3 Visies op het prenatale bewustzijn	24
1.4 De omgeving van het embryo en de foetus	26
1.5 De verwachtingen van de omgeving	32
Samenvatting	33
Begrippenlijst	34
Opdrachten	35
2 De geboorte en de eerste zes maanden	39
2.1 De geboorte als een biologisch proces	40
2.2 De lichamelijke groei, de rijping en de ontwikkeling van de motoriek	44
2.3 De ontwikkeling van het leren	47
2.4 De taalontwikkeling	51
2.5 Visies op de pasgeboren mens	53
2.6 De hechting	54
Samenvatting	63
Begrippenlijst	64
Opdrachten	65
3 Van zes maanden tot twee jaar	69
3.1 De lichamelijke groei en de rijping van het centrale zenuwstelsel	70
3.2 De ontwikkeling van de motoriek	72
3.3 Het leren	75
3.4 De taalontwikkeling	79
3.5 De sociale ontwikkeling en de persoonlijkheidsontwikkeling	84
Samenvatting	91
Begrippenlijst	92
Opdrachten	93

4	Van twee tot zes jaar	97
4.1	De lichamelijke ontwikkeling en de motoriek	97
4.2	De ontwikkeling van de waarneming	100
4.3	De cognitieve ontwikkeling	102
4.4	De taalontwikkeling	107
4.5	De persoonlijkheidsontwikkeling	108
4.6	De sociale ontwikkeling	111
4.7	De morele ontwikkeling	117
	Samenvatting	120
	Begrippenlijst	122
	Opdrachten	123
5	Van zes tot twaalf jaar	127
5.1	De lichamelijke ontwikkeling	128
5.2	De motoriek van het schoolkind	129
5.3	De ontwikkeling van de waarneming	131
5.4	De cognitieve ontwikkeling	132
5.4.1	Karakteristieken van het denken	133
5.4.2	Motivatie en faalangst	134
5.4.3	Leerproblemen	137
5.4.4	Speciaal onderwijs	143
5.4.5	Reformpedagogen	145
5.4.6	De school als middel om je aan te passen of te conformeren	147
5.5	De taalontwikkeling	149
5.6	De morele ontwikkeling	150
5.7	De sociale ontwikkeling	153
5.8	Contact met de andere sekse	158
	Samenvatting	160
	Begrippenlijst	162
	Opdrachten	163
6	De puberteit of de adolescentie	167
6.1	De lichamelijke ontwikkeling	168
6.2	De cognitieve ontwikkeling	170
6.3	De ontwikkeling van een eigen geweten	173
6.4	De ontwikkeling van de autonomie	175
6.5	Normaal gedrag of abnormaal gedrag	180
6.6	Risicovol gedrag en probleemgedrag	182
6.7	Het psychosociaal moratorium	187
6.8	Het contact met de andere sekse	192
6.9	Jongeren die weglopen	193
	Samenvatting	195
	Begrippenlijst	197
	Opdrachten	198

7	De jongvolwassene (22-40 jaar)	203
7.1	De lichamelijke ontwikkeling	204
7.2	De cognitieve veranderingen	208
7.3	Het zelfbeeld en de autonomie	213
7.4	De sociale ontwikkeling	218
7.5	Het gevolg van werk op het zelfbeeld	219
7.6	Het kiezen voor kinderen en de gevolgen van het hebben van kinderen	222
7.7	Relatievormen	225
	Samenvatting	230
	Begrippenlijst	231
	Opdrachten	232
8	De rijpere volwassene (40-60 jaar)	239
8.1	De lichamelijke veranderingen	239
8.2	De overgang of het climacterium	242
8.3	Het cognitief functioneren	246
8.4	De middenjaren van de volwassenheid als een streven naar verdere autonomie	248
8.5	Het 'lege nest'	251
8.6	Het effect van deze levensfase op de relatie(s)	253
8.7	De werksituatie van de rijpere volwassene	254
	Samenvatting	257
	Begrippenlijst	258
	Opdrachten	259
9	De oudere volwassene	263
9.1	De fysieke veranderingen bij de oudere volwassene	264
9.2	De cognitieve veranderingen	273
9.3	De pensionering	278
9.4	Relaties	280
9.5	Het grootouderschap	282
9.6	De gevolgen van de huisvesting in een tehuis	284
9.7	Het prijsgeven van de autonomie	286
9.8	Het omgaan met verliessituaties	287
	Samenvatting	289
	Begrippenlijst	290
	Opdrachten	291
10	De dood	297
10.1	De medische constatering van de dood	297
10.2	Rouwfasen	298
10.3	De beleving en de betekenis van de dood	299
10.4	Het doodsbegrip op verschillende leeftijden	300

10.5 Het stervensproces in de verschillende fasen van de levensloop	301
10.6 Invloed van de overledene	303
10.7 Vormen van opzettelijke levensbeëindiging	304
10.8 Bijna-doodervaringen	305
Samenvatting	307
Begrippenlijst	308
Opdrachten	309
Bijlagen	313
Literatuur	321
Trefwoordenregister	331
Over de auteur	339